

10. EU MØDE FOR MENNESKER, DER ER RAMT AF FATTIGDOM

D. 13 - 14. maj 2011 på Egmont Palace, Bruxelles

Under det ungarske EU formandskab

Med støtte fra Europa Kommissionen

Organiseret med støtte af The European Anti Poverty Network–EAPN

Den belgiske regering var værter ved årets møde, der blev holdt på Egmont Palace, Bruxelles

**BESKÆFTIGELSE, ARBEJDE, JOBS - Situationen for mennesker,
der er ramt af fattigdom og social eksklusion**

Indledning

Dette er en sammenfatning af rapporten fra det 10'e møde for mennesker, der er ramt af fattigdom (PEP). Rapporten kan hentes i sin fulde længde på EAPNs hjemmeside www.eapn.eu

Centrale øjeblikke på årets konference var blandet andet; Hr. Csaba Ory, MF fra Ungarn, og Hr. Zoltan Balog, ungarsk minister for social inklusion, der begge talte under åbningen af konferencen. EU kommissær for beskæftigelse, sociale forhold og inklusion, Hr. Lazlo Andor, der talte til alle de delegerede.

Den danske ambassadør i Belgien, hr. Poul Skytte Christoffersen, der på vegne af det kommende danske formandskab overtog det 11'e møde - og sidst men ikke mindst en række pointer fra det 9'e møde, der blev viderebragt af delegeret Hr. Leif Jensen.

Fru Antonia Carparelli fra EU kommissionen, Hr. Jean Lambert, MEP, Hr. Ludo Horemans og Hr. Fintan Farrell, begge fra EAPN fortalte hvordan det går med anbefalingerne fra de foregående møder. De delegerede havde mulighed for at stille spørgsmål og kommentere på det fremlagte.

Resultaterne af den forskning, der er lavet på baggrund af konklusionerne fra de foregående møder blev fremlagt af Danielle Dirckx fra universitetet i Antwerpen.

Alle deltagere understregede hvor vigtigt det er med de kreative præsentationer over årets tema 'beskæftigelse, arbejde og jobs'. Delegerede fra samtlige nationer gav meget forskellige præsentationer såsom mimeteater, film, video og power point præsentationer. De kreative præsentationer viste såvel forskelle som ligheder i EU medlemslandene når man er ramt af fattigdom og prøver at komme ind på arbejdsmarkedet.

Diskussioner og erfaringsudveksling var en meget vigtig del af work shops'ne. Resultaterne af disse blev kort præsenteret af delegerede og en enkelt gæst under plenum. Antonia Carparelli (EU kommissionen.), Mik Wooley (fmd. for arbejdsmarkedsudvalget), Estelle Ceulemans (ETUC) og Rebekah Smith (Business Europe) reflekterede på konklusionerne fra disse diskussioner og gav deres analyse af beskæftigelses - og jobsituationen i Europa, inden de delegerede fik mulighed for at debattere med oplægsholderne og komme med deres pointer og forslag.

Vil Europa 2020 gøre en forskel?

'Beskæftigelse, arbejde og jobs: Situationen for mennesker, der er ramt af fattigdom' var temaet for dette 10'e europæiske. Mødet fandt sted d. 13. – 14. 5. 2011. Mødet var arrangeret af det ungarske formandskab for EU med støtte fra Europa Kommissionen og EAPN. Den belgiske regering var vært for mødet på Egmont Palace i Bruxelles.

Som ved de foregående ni møder deltog delegerede der selv er ramt af fattigdom. 26 nationer var repræsenterede ved dette års møde. Andre deltagere var gæster, fx beslutningstagere fra EU institutionerne (Kommissionen, Parlamentet, de nuværende og kommende formandskaber fra Ungarn, Polen og Danmark), nationale og internationale organer, sociale partnere (Europæiske Handels Union, Business Europe), akademikere og NGO'er fra det sociale område.

Set i forhold til den stadig mere alvorlige økonomiske krise i Europa, hvor der bliver færre og færre job, hvor der bliver skåret ned på sociale ydelser og hvor livskvaliteten som konsekvens heraf bliver dårligere for mange fattige, var et af de helt centrale spørgsmål om de initiativer der er sat i gang – i særdeleshed Europe 2020 strategien – overhovedet vil gøre en forskel for de fattiges vilkår?

Mennesker, der selv lever i fatigdom fik mulighed for at beskrive, hvad de oplever som de centrale problemstillinger, når man taler beskæftigelse og jobs, ligesom de fik mulighed for at komme med deres forslag til en løsning på problemerne.

Helt centralt står, at selvom der er sket fremskridt både på nationalt og på europæisk niveau, er mange vrede over at disse fremskridt ikke er blevet fulgt op og implementeret. De mærker resultaterne af den økonomiske krise på egen krop – og kan ikke længere holdes hen: ”Mennesker, der er ramt af fattigdom mærker krisen i langt højere grad end bankerne”

Gæsterne, der var inviteret med for at lytte og udveksle holdninger med de delegerede var alle enige om, at det er essentielt at lytte til dem det rent faktisk handler om – dem, der er ramt af fattigdom - når der skal udformes EU politikker på området.

Nøglebudskaber til udvalget for Beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik fra de 10'e møde

Temaet for årets møde var som nævnt ”Beskæftigelse, arbejde, jobs: Virkeligheden for mennesker, der er ramt af fattigdom”. Med udgangspunkt i finanskrisen - hvor der bliver færre og færre jobs, der bliver skåret kraftigt ned på overførselsindkomsterne og de bliver sværere at få, livskvaliteten bliver dårligere og dårligere for mennesker der er ramt af fattigdom og social eksklusion - var et af de helt centrale spørgsmål for mange af de tilstedeværende om de tiltag, der gøres i EU gennem Europe 2020 strategien overhovedet vil gøre en forskel for dem:

Nøglebudskaberne var:

- Der er behov for ordentlige jobs. Hvis beskæftigelse skal være en vej ud af fattigdommen, er det nødvendigt at vende udviklingen til 'den fattige arbejderklasse'. Der skal være gode jobs, minimumsløn, sociale sikkerhedsnet. Dårlige jobs og dårlige lønninger løser ingenting.
- Der er ingen jobs at få! Alle delegerede var enige om at mennesker, der er ramt af fattigdom gerne vil arbejde, men det er svært når virkeligheden er den, at der er alt for mange om budet. Der er simpelthen ikke nok jobs! Finanskrisen har gjort situationen værre. For mange er det slet ikke en mulighed at få arbejde. Når der ikke er jobs at få, skal man have adgang til tilstrækkelige sociale ydelser.
- Hjælp til beskæftigelse: Selv for samfundsgrupper, der er meget langt fra arbejdsmarkedet skal der skræddersys hjælp så de kan komme i beskæftigelse. Der skal sættes ind tidligt og investeres i skolegang – fx skal unge, der dropper ud af skolen ikke opgives, men hjælpes tilbage i uddannelsessystemet igen. Det skal være muligt at uddanne sig livet igennem og på den måde forbedre chancerne for at komme i arbejde.

- Diskrimination: Særlig fokus på diskrimination af fx handicappede, indvandrere, tidligere straffede, langtidsledige og romaer. Implementeringen af en anti-diskriminations lov og positiv særbehandling skal hjælpe med at nedbryde de barrierer diskriminationen skaber. Kvinder oplever ofte særlige vanskeligheder, da det oftest er dem, der har ansvaret for familie og børn, og ydermere ofte er ansat i sektorer med usikre og dårlige jobs. Disse problemstillinger skal der også tages hånd om.
- Man skal forpligtes til at implementere beslutninger; De delegerede sagde, at de havde hørt mange fine forslag til hvordan man kunne komme fattigdommen til livs, indføre minimumsindkomster og diverse strategier for at komme fx hjemløshed og børnefattigdom til livs. Men de gjorde det også helt klart, at der er brug for at alle disse forslag bliver ført ud i livet. Igen og igen blev det gentaget, at man fra de delegeredes side er klar til at gøre næsten hvad som helst for at få implementeret disse nødvendigheder.
- Man skal gøre noget ved det, der gør folk fattige. Ikke kun behandle symptomerne: De delegerede bekræftede at den nuværende økonomiske situation og lave sociale ydelser er med til at skabe fattige. Og de lagde ikke skjul på at det var meget vigtigt at gribe fat om grundende til at folk bliver fattige – og ikke kun afhjælpe symptomerne på fattigdom.

Budskaber og forslag fra workshops

Der blev afholdt seks workshops med delegerede fra op til seks nationer og et antal gæster. Alle workshops forholdt sig til det overordnede tema (Beskæftigelse, arbejde, jobs). Med udgangspunkt i gruppernes arbejde, er følgende punkter et forsøg på at samle de overordnede forslag i temaer og slutte med konklusionerne fra mødets eksterne gæster.

Beskæftigelse af ordentlig kvalitet, ordentlig løn og sociale rettigheder

Alle skal have adgang til arbejde under ordnede forhold, lige meget hvilken type job man taler. Også på europæisk plan er man ansvarlig for at skabe god og bæredygtig beskæftigelse.

Forslag:

Minimumsindkomst i alle medlemslande. Minimumsindkomsten skal være højere end fattigdomsgrænsen og uden skelen til fx alder. Dette ville give muligheden for en ordentlig tilværelse på basis af indkøbskurvens indikatorer, men tager også hensyn til andre aspekter såsom adgang til uddannelse, telefon, internet og rejser.

Implementering af De europæiske forslag om Aktiv inklusion, der bl.a. forholder sig til tre søjler: Tilstrækkelig indkomst (inkl. et specifikt direktiv), adgang til ordentlige ydelser og adgang til godt arbejde. Dette skal gøres på en måde, der integrerer alle livsaspekter og ikke udelukkende fokuserer på aktivering.

- Tilstrækkelige sociale ydelser til folk der ikke kan arbejde pga. alvorlig sygdom
- Ingen kulturel diskrimination mellem arbejdere og funktionærer
- Fokus på sociale rettigheder i forhold til beskæftigelse og implementering heraf
- Ret til at afslå jobtilbud
- Regler for jobstandarder og indkomst for arbejdere og deres familier.
- Regelsæt mod usikre ansættelser, der udnytter arbejderens situation

- Opretholde niveauet for bidrag til at støtte finansieringen af det sociale sikkerhedsnet
- Ligeløn – også mellem kønnene
- Minimums lønninger skal ikke ses som en udgift for samfundet, men snarere som en investering. Lønningerne skal afspejle jobkravene.
- Skabe muligheder i form af mobilitet, børnepasning og adgang til uddannelse
- Sikkerhed i ansættelsen i form af langtidskontrakter og ansættelsesrettigheder
- Hele diskussionen om den fattige arbejderklasse skal prioriteres højt
- Forslag om den skjulte økonomi
- Der skal udarbejdes kvalitetsstandarder for beskæftigelsesområdet

Uddannelse og undervisning

Fundamentale rettigheder for alle inklusiv beskæftigelse, bolig, uddannelse, undervisning. Det var de delegeredes holdning at uddannelse og undervisning ofte er meget mangelfuldt, specielt for mennesker med særlige behov.

Forslag:

- Nedbryde barrieren i forhold til uddannelse og undervisning
- Gøre adgangen til informationer og støtte lettere
- Støtte overvågningsmekanismer
- Styrke støtten til dem, der står helt uden for arbejdsmarkedet
- Mere information om arbejdslediges rettigheder
- Økonomisk støtte til folk der opkvalificerer sig ved kurser
- Anerkendelse af kvalifikationer
- Stop nedskæringer på skole- og uddannelsesområdet
- Skab muligheden for at støtte, at adgangen til beskæftigelse også er en adgang til grundlæggende ydelser, bolig, tilstrækkelig indkomst for alle lande, og en minimumsindkomst for, de lande der endnu ikke har det.

Arbejdsformidlingerne: En forpasset chance?

Mange delegerede nævnte at de har store problemer med arbejdsformidlingerne og jobcentre. Ofte opleves disse instanser som en forhindring, snarere end en hjælp i forhold til at komme i arbejde.

Forslag:

- Jobcentrene skal støtte folk og ikke tvinge dem i irrelevant aktivering, uddannelse eller arbejde
- Alle instanser inden for beskæftigelse –fx beslutningstagere og praktikere på området skal lytte til dem, der er ramt af fattigdom og lære af deres erfaringer i henhold til relevante problematikker.
- Sociale NGO'er og andre inden for det sociale område, der hjælper udsatte i jobs skal have særlig støtte.

Diskriminering: En kæmpe barriere

Mange delegerede oplevede, at det var svært at komme i arbejde på grund af diskriminering.

Forslag:

- Stop stigmatisering og diskriminering – gerne med lovgivning

- Skræddersyede støtteordninger i forhold til specifikke gruppers relevante behov
- Handicappede skal integreres på arbejdsmarkedet
- Beskyttede værksteder for psykisk syge
- Invester i skoler og sæt ind over for unge, der dropper ud af skolen
- Stop nedskæringer på uddannelsesområdet og invester i uddannelse – hele livet

Arbejds- og familieliv skal kunne forenes

De delegerede efterlyste mere fokus på de problemstillinger, der omfatter hele ens familie, når man er arbejdsløs.

Forslag:

- Integreret støtte til familien i forhold til indtægtsproblemer, støtteforanstaltninger og børnenes rettigheder og uddannelse
- Gratis skolegang og børnepasning
- Barsel/pasning af egne børn skal ses som en investering
- Ligestilling på barselsområdet så begge forældre let kan vende tilbage til arbejdsmarkedet
- Støtte til de kvinder, der er tvunget til at arbejde og passe børn i stedet for at placere børnene i pleje
- Gøre det lettere at lave frivilligt arbejde, i stedet for at skabe forhindringer i form af kontrol og regler
- Alle kompetencer og erfaringer skal tælle ved en ansættelse. Også dem man har opnået ved frivilligt arbejde.

Ret til værdighed

Udgangspunktet må være respekt for det enkelte menneske. Alle skal respekteres for den og det de er.

Forslag:

- Værdighed i alle slags arbejde
- Støtte til handicappede og til forældre til handicappede børn: At passe sit handicappede barn i hjemmet skal sidestilles med ordinær beskæftigelse
- Ubegrænset adgang til grundlæggende rettigheder: Bolig, beskæftigelse, indtægt, kultur, sundhed

Krisen

”Mennesker, der er ramt af fattigdom oplever virkningerne af finanskrisen stærkere end bankerne”. På trods af at der ligger et fælleseuropæisk mål om at mindske fattigdom, skaber finanskrisen flere fattige.

Forslag:

- Det skal have højeste prioritet at tage sig af finanskrisens sociale konsekvenser
- Sociale reformer – gentænke det sociale system – anderledes fordeling af goderne – skattedifferentiering – overvågning af brancher
- Gæld er skjult fattigdom
- Et fælles EU kan skabe et mere socialt funderet Europa
- Skattefinansielle transaktioner
- Stop relokeringer af firmaer og jobs

- Stop den hårde konkurrence – og vær solidariske!
- Mere samarbejde på det globale arbejdsmarked

Brugerinddragelse

Delegerede og gæster var enige: Dem, der ved hvad det handler om skal høres!

Forslag:

- Sikre at de årlige PEP møder (mennesker, der er ramt af fattigdom) integreres in Platformen mod fattigdom
- Brugerinddragelse på alle niveauer
- Brugerinddragelse skal være mere og andet end brugerinvolvering. Det skal også handle om at skabe resultater,

Feedback fra workshop-gæsterne

”Problemet er at få det implementeret...”

Det kan godt være at disse møder, ikke er et af dem, der trækker det største *antal* gæster. Til gengæld er der meget stor bredde i dem, der vælger at deltage; MEPs, Social Protection Committee (Socialudvalget). EMCO, kommissionen, administration. Møderne prioriteres tydeligvis, selvom det ikke er en formel del af arbejdet.

Et af de gennemgående budskaber var at *”mange delegerede er helt klar over hvad der formelt er blevet vedtaget på EU niveau især i forhold til The Active Inclusion med de tre søjler for tilstrækkelig indkomst: Tilstrækkelige ressourcer, adgang til arbejdsmarkedet, overførselsindkomster og muligheden for at deltage i det omkringliggende samfund som en ligeværdig borger, samt adgang til forskellige tilbud: Børnepasning, sundhedsvæsenet, bolig og brugerinddragelse. Problemet er at få det implementeret: Vi skal have tingene til at ske”*

Som en af de delegerede sagde på det 9’e møde: ”Man kan ikke spise papir!”

Den anden vigtige pointe er, at et arbejde er den bedste vej ud af fattigdom. Men flere gæster tilføjer: Ja – men ikke altid. Det er vigtigt, at det er arbejde under ordnede forhold, der skal være styr på lønninger og ikke mindst skal ansættelsen være længevarende. Det er også vigtigt at livet samlet set går op i en højere enhed, og derfor skal man kigge på støtte til de familier, der har brug for børnepasning etc. Det er også nødvendigt at se på børnefattigdommen, og ikke mindst børnenes rettigheder.

Særlig opmærksomhed fik hele problematikken omkring diskrimination når vi taler beskæftigelse og fattigdom. Her diskuterede vi især handicappede, indvandrere og romaer. Et andet centralt tema var behovet for større solidaritet og bedre fordeling af rigdom og indtægter i Europa. Sidst, men ikke mindst er det helt afgørende, at man lytter til dem, der er ramt af fattigdommen, at man gør brug af deres erfaringer og tager deres meninger med i processerne.

Forslag fra gæsterne

Som forventet var der stor enighed om behovet for at implementere elementerne i The Active Inclusion Recommendations. Flere gæster foreslog, at man udviklede et rammedirektiv, der skal forpligte alle lande til at afsætte de krævede ressourcer (efter budgetmetoden), at skabe adgang til arbejdsmarkedet, adgang til forskellige ydelser (fx børnehavepladser til alle børn), skabe balance i familie/arbejdsliv og særlig fokus på særligt udsatte grupper (handicappede, lavindkomstgrupper, indvandrere) med fx beskyttede værksteder, overførselsindkomster etc.

Særlige forslag til implementeringen af EU2020 målene og i særdeleshed fattigdomsmålene indeholdt blandt andet overvågning og vurdering af de nationale mål i de nationale reformprogrammer, reel implementering af stykke 9 i Lissabon Traktaten og forskning og overvågning af god praksis.

Disse forslag er formuleret til Europa Parlamentet, til Kommissionen, til Socialudvalget/Social Protection Committee, EMCO, Europarådet og samarbejdspartnere på det sociale område. Sidst men ikke mindst er alle enige om at konklusionerne fra det 10'e møde skal videreformidles til Kommissionen og Europarådet – og siden til alle relevante samarbejdspartnere på europæisk plan.

”Dette møde burde være en formel del af den europæiske platform mod fattigdom”

Gæsternes forpligtelser

Alle gæster har forpligtet sig til at tage oplevelser, såvel som konklusioner fra dette møde med tilbage til deres job og derfra hjælpe med at få anbefalingerne implementeret. Samarbejdspartnere på det sociale område har forpligtet sig til at følge og ikke mindst hjælpe deres medlemmer med implementeringen af de aftaler der ligger i The European Social Partners Framework Agreement for det inkluderende arbejdsmarked.

”Arbejdet i workshoppen har styrket min forpligtelse til at bidrage til kampen mod fattigdom og social eksklusion”

Tak til

Koordinator: Micheline Gerondal

Rapport: Pauline Geoghegan

Forside: Kreativ præsentation, UK delegationen. Lavet af Migration Voice og ATD Fourth World

Oversættelse: Sofie Bay-Petersen, sofie@sandudvalg.dk

Denne begivenhed var støttet af Europa Kommissionen (Progress Programme) og af det ungarske EU formandskab. Meninger og holdninger, der kommer til udtryk i denne rapport deles ikke nødvendigvis af Kommissionen eller det ungarske formandskab.